

Motion till riksdagen 2020/21:2702

av **Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP)**

En medmännsklig flyktingpolitik

Sammanfattning

Ingen vore gladare än Miljöpartiet om färre människor tvingades på flykt. Världen vore betydligt bättre om ingen behövde lämna sitt hem på grund av krig, förtryck eller klimatförändringar. Så länge detta sker är det dock alla länders ansvar enligt internationell rätt att tillhandahålla en rättssäker asylprövning. Det gäller även Sverige. Sverige bör möta människor som söker asyl med den humanitet som anstår ett öppet land.

Miljöpartiet tror på ett pluralistiskt, öppet och solidariskt samhälle. En del av den solidariteten innebär att vi tycker Sverige ska hjälpa människor som flyr undan krig, förtryck och förföljelse. Vi står fast vid dessa värderingar trots att allt fler partier numera förespråkar en mycket restriktiv och inhuman flyktingpolitik.

Den parlamentariska kommitté som skulle utforma Sveriges framtida migrationspolitik (migrationskommittén) har nyligen slutfört sitt arbete. Miljöpartiets hållning inom kommittén kallades av andra partier för den ”gröna elefanten i rummet”. Vi ser med stolthet på att beskrivas med ett sådant epitet. I praktiken handlade nämligen våra ställningstaganden om att stå upp för barns rätt att återförenas med sina föräldrar, att hbtq-flyktingar ska få leva med sin partner och att unga människor som rotat sig i Sverige ska få stanna här. I en värld där dörrar stängs för människor på flykt tror vi att det behövs fler gröna elefanter som påminner om vad de flesta partier, fram tills helt nyligen, såg som vårt samhälles grundläggande värderingar.

Sedan 2016 har Sverige en migrationslagstiftning som under en begränsad tid anpassar det svenska regelverket till miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner (den s.k. ”tillfälliga lagen”). Lagen handlade för Miljöpartiets del om att förhindra att andra partier skulle göra upp om en ännu hårdare politik. En avgörande faktor i förhandlingarna var att lagen skulle vara just tillfällig. I januariavtalet fick vi till centrala förändringar i lagen, samtidigt som andra partier drev igenom att lagen skulle förlängas i väntan på att migrationskommittén presenterade nya förslag. Förändringarna innebär att rätten till familjeåterförening återinfördes för den stora gruppen alternativt skyddsbehövande och att de omfattades av undantaget från försörjningskravet på tre månader. Miljöpartiet fick även igenom att vi skulle arbeta fram en humanitär skyddsgrund.

Trots de allvarliga humanitära konsekvenserna av den tillfälliga lagen som vi kunnat se innebär migrationskommitténs förslag en permanentning av stora delar av den tillfälliga lagen.

Nya steg måste nu istället tas för en mer human flyktingpolitik. Enligt opinionsundersökningar vill en majoritet av svenska folket att barn på flykt ska kunna återförenas med sina föräldrar, att svårt sjuka personer inte ska utvisas från Sverige och att ungdomar som rotat sig i Sverige ska få stanna i vårt land.¹ Vi hoppas att Sveriges riksdag nu ska lyssna på svenska folket och ta ställning för en sådan mer human politik.

I motionen utvecklar vi argumenten för att svensk flyktingpolitik behöver bli mer human. Syftet är alltså inte att redogöra för hela Miljöpartiets politik inom migration och etablering, som är betydligt bredare än vad som tas upp i denna motion. Vi vill särskilt lyfta de enskilda människor som riskerar att fara illa av en restriktiv flyktingpolitik. Sverige ska inte sträva efter att vara medelmåttor när det gäller mänskliga rättigheter.

Motionen tar sin utgångspunkt i den nu gällande lagstiftningen i form av den tillfälliga lagen. De synpunkter som framkommer i motionen är dock även relevanta för flera av de förslag som gjorts inom ramen för migrationskommitténs arbete och till viss del även för EU-kommissionens förslag till en ny europeisk migrationspolitik.

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska ha rätt och möjlighet att återförenas med sin familj och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som är svårt sjuka eller särskilt utsatta ska ges möjlighet till uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet till permanenta uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som lämnar en våldsam partner ska få ett starkare skydd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att unga personer med stark anknytning till Sverige ska ges större möjligheter till uppehållstillstånd i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barnkonventionen ska få ett tydligare genomslag i svensk migrationslagstiftning och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hbtq-flyktingar ska ha rätt till familjeåterförening även om deras kärlek var förbjuden i hemlandet och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka rättssäkerheten i asylprocessen för hbtq-personer och tillkännager detta för regeringen.

¹ Novus, Allmänheten om några migrationsrelaterade frågor, (2020).

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa fler lagliga vägar för människor på flykt att komma till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förekomsten av verkställighetshinder ska vara föremål för prövning redan vid den första asylansökan samt att permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel vid uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

1 Alla länder har ett ansvar – även Sverige

1.1 Sverige ska inte överlåta ansvaret på andra

Fler än någonsin befinner sig på flykt. Av världens totalt cirka 80 miljoner flyktingar är ungefär hälften av dem barn.² Den absoluta majoriteten av de människor som är på flykt befinner sig i utvecklingsländer. Enligt UNHCR befann sig 3,7 miljoner flyktingar i Turkiet under 2018. Därefter kom Pakistan med drygt 1,4 miljoner flyktingar, tätt följt av Uganda med cirka 1,2 miljoner och Sudan med 1,1 miljoner flyktingar.³ Under 2019 ansökte 612 700 människor asyl i hela EU.⁴ Den absoluta majoriteten av världens flyktingar tas alltså om hand av världens fattigaste länder, medan bara en mycket liten andel (0,77 %) tar sig till Europa.

Samtidigt ligger asylansökningarna till Sverige på historiskt låga nivåer. Antalet asylsökande i Sverige sjönk från toppnoteringen på nästan 163 000 personer år 2015 till under 30 000 år 2016, och har sedan dess fortsatt att sjunka.⁵ Under 2019 ansökte 21 958 personer om asyl i Sverige.⁶ Antalet asylsökande väntas i år bli mellan 10 000 och 17 000.⁷

Trots detta höjs röster i den allmänna debatten för än mer restriktiva regler. Flera partier i Sveriges riksdag förespråkar volymmål för att minska invandringen och ett parti har till och med föreslagit ett nettominus för invandringen till Sverige, genom att människor som idag har uppehållstillstånd till Sverige ska ”uppmuntras att återvändra”. Samtidigt som denna debatt pågår i Sverige befinner sig fler människor än någonsin på flykt. Miljöpartiet menar att det inte är en rimlig ordning att rika länder i Europa i ännu högre grad än idag överlåter ansvaret för flyktingmottagningen på världens fattigaste länder. Det är istället helt centralt att Sverige och EU tar sitt ansvar och står upp för asylrätten och för att behandla människor humant.

² UNHCR, Global Trends, (2019).

³ Ibid.

⁴ Eurostat, Asylstatistik, (2019), https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics/sv.

⁵ Migrationsverkets prognos, (2016), <https://www.migrationsverket.se/OmMigrationsverket/Vart-uppdrag/Styrning-och-uppfoljning/Prognoser-och-remisser.html>.

⁶ Migrationsinfo, Migrationsåret 2019, <https://www.migrationsinfo.se/migrationsinfo-sammanfattar-migrationsaret-2019/>.

⁷ Observera att coronapandemin väntas ha påverkan på antalet sökande 2020.

1.2 Den restriktiva politiken är varken ändamålsenlig eller human

De restriktiva regler som återfinns i den tillfälliga lagen och flera av de förslag som föreslås av migrationskommittén syftar till att minska Sveriges attraktionskraft för asylsökande. Det saknas dock belägg för att minskningen av antalet asylsökande skulle vara en följd av de mer restriktiva reglerna i den tillfälliga lagen. Utifrån statistiken kan man tvärtom konstatera att minskningen av antalet asylsökande började redan innan den tillfälliga lagen presenterades.

När lagen väl trädde i kraft, sommaren 2016, var nivåerna på antalet asylsökande redan jämförbara med de nivåer som var före 2015. Migrationsverket bedömde i sin prognos i april 2016 att den kraftiga minskningen av antalet asylsökande i Sverige berodde på att det blivit betydligt svårare för asylsökande att ta sig till norra Europa och Sverige i och med överenskommelsen med Turkiet och att västra Balkanrutten stängts.⁸ Den tillfälliga lagen hade vid tidpunkten för denna prognos ännu inte trätt i kraft. Även European Migration Network (EMN) konstaterar i en rapport att policyåtgärder utanför Sverige troligtvis hade en starkare effekt på antalet asylsökande som kom till Sverige 2016 och 2017 än nationella åtgärder.⁹

Därtill ska tilläggas att ett lands attraktionskraft för människor på flykt påverkas av en lång rad faktorer som exempelvis om det redan finns en diaspora i landet, hur välkänt landet är och landets allmänna rykte. Det är därför mycket svårt att fastställa exakt vad som får människor att söka sig till ett visst land.¹⁰ Även den lagstiftning som EU-kommisionen nyligen föreslagit på migrationsområdet kommer få stor betydelse för hur många asylsökande som tar sig till Sverige. Förslaget innefattar bland annat en mekanism för omfördelning av flyktingar.¹¹

Med tanke på att Sveriges inhemska regler för t.ex. familjeåterförening och tillfälliga uppehållstillstånd antagligen kommer ha en marginell påverkan på Sveriges mottagande, kan den restriktiva politiken knappast ses som ändamålsenlig. Det kan heller inte motivera de mycket allvarliga humanitära konsekvenser den mer restriktiva politiken innebär för enskilda människor (se avsnitt 3). Att utforma ett regelverk vars primära syfte är att minska Sveriges dragningskraft verkar därför varken särskilt ändamålsenligt eller humant.

1.3 Kapaciteten i mottagandet har stärkts och etableringen har förbättrats

Miljöpartiet har under de senaste åren arbetat intensivt för att höja kapaciteten i mottagningssystemet, undanröja byråkratiska hinder och förbättra etableringen. Vi vill att den

⁸ Migrationsverkets prognos, (2016), sid. 2 och 4.

<https://www.migrationsverket.se/download/18.2d998ffc151ac3871598f92/1485556209506/Migrationsverkets%20prognos%20april%202016.pdf>.

⁹ Reports from ENM Sweden 2017:3. The changing influx of asylum seekers in 2014–2016: Member States' responses. Country Report Sweden. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/17a_sweden_changing_influx_en.pdf.

¹⁰ SOU 2020:54 s. 97.

¹¹ Eurostat, New Pact Migration and Asylum, (2019) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_enhttps://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-life/new-pact-migration-and-asylum_en.

som kommer hit ska mötas av kunniga och engagerade språklärare – inte flera års köer på Migrationsverket, sysslöshet och höga trösklar in i samhället.

Det stora flyktingmottagandet 2015 ledde inte till någon ”systemkollaps” som vissa varnade för. Sveriges ekonomi har under de senaste åren varit urstark, arbetslösheten har minskat, färre är beroende av bidrag för sin försörjning och sysselsättningsgraden är högst i EU. Fler nyanlända har snabbt fått arbete och etableringstiden har halverats.¹² När coronapandemin drog in över Europa var Sverige ett av de länder i EU som stod bäst rustat.¹³ Sverige ska vara ett land som står för öppenhet och medmänsklighet, och det har vi goda förutsättningar att göra.

För att integrationen ska lyckas framåt krävs stora satsningar på mottagande. Vi hänvisar här läsaren till Miljöpartiets motion i ämnet integration. Det är avgörande för integrationen att samtliga kommuner tar ansvar. De senaste decennierna har Sveriges fattigaste och mest utsatta kommuner stått för den stora majoriteten av mottagandet, vilket bidragit till segregation bland vissa grupper.¹⁴ De moderatstyrda kommuner som har lägst flyktingmottagande, bland andra Vellinge och Lomma utanför Malmö samt Täby, Lidingö, Nacka och Danderyd utanför Stockholm, måste också ta ansvar för flyktingmottagandet.

2 Humanitära konsekvenser

Nuvarande bestämmelser i den tillfälliga lagen har mycket svåra humanitära konsekvenser. Flera av de bestämmelser som är mest problematiska ur ett humanitärt perspektiv riskerar att permanentas ifall migrationskommitténs förslag om familjeåterförening och tillfälliga uppehållstillstånd blir verklighet.

2.1 Ökad psykisk ohälsa

En allvarlig konsekvens av att familjer inte kan återförenas och att tillfälliga uppehållstillstånd utfärdas istället för permanenta är att det leder till ökad psykisk ohälsa. I de enkätsvar som Röda Korset samlat in från sina behandlingscenter för krigsskadade och torterade framgår att personal på samtliga sex center observerat en sämre psykisk hälsa hos personer som beviljats tillfälliga uppehållstillstånd jämfört med permanenta. De konstaterar att ovissheten om ifall man kommer att få stanna eller inte när det tillfälliga uppehållstillståndet löper ut skapar höga nivåer av stress och oro för den nyanlände. Att tillfälliga uppehållstillstånd påverkar den psykiska hälsan negativt, inklusive en ökad risk för PTSD, depression och ångest, stöds även av internationell forskning.¹⁵

Även de restriktiva reglerna för familjeåterförening har enligt Röda Korset en mycket negativ påverkan på nyanländas psykiska hälsa, med ökad frekvens av ångest och suicidtankar. Oron över familjemedlemmar som lever kvar i konfliktområden och från-

¹² Regeringens pressmeddelande, Nyanländas etablering snabbare, (2020)

<https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2018/01/nyanlandas-etablering-gar-snabbare/> Observera att dessa siffror härrör från innan coronapandemin.

¹³ Europaportalen, Sverige klarar Coronakrisen bättre än andra, (2020)

<https://www.europaportalen.se/2020/06/undersokning-sverige-klarar-coronakrisen-bättre-andra-eu-lander>.

¹⁴ SVT, Fattiga kommuner tar emot flest flyktingar, (2020)

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/vasterbotten/fattiga-kommuner-tar-emot-flest-flyktingar>.

¹⁵ Röda Korset, Humanitära konsekvenser av den tillfälliga utlänningslagen, (2018), s. 42.

varon av det stöd en familj kan utgöra här i Sverige försvårar återhämtningsmöjligheterna och försämrar den psykiska hälsan för den person som har fått skydd i Sverige.¹⁶

2.2 Svårare att tillgängliggöra sig traumabehandling

Tillfälliga uppehållstillstånd försvårar också möjligheterna att tillgodogöra sig vård och behandling av tidigare trauman. Röda Korsets rapport visar att det är svårt att genomföra ordentliga traumabehandlingar av personer som inte har en stabil tillvaro, och därmed inte är mottagliga för den traumavård de behöver. Det blir därmed svårare att behandla och lindra den psykiska ohälsan.¹⁷

2.3 Långvarig separation från barn

Dessa begränsningar i reglerna för familjeåterförening har lett till att föräldrar och barn hålls separerade under lång tid. Det har inneburit ett stort lidande för många familjer och fått negativa konsekvenser både för den person som har beviljats uppehållstillstånd i Sverige och för den eller de personer som är kvar i hemlandet eller i ett tredje land. Ett längre avbrott i kontakten med föräldrarna innebär i regel en mycket stor påfrestning för ett barn. Sådana avbrott kan få barnet att känna sig varaktigt övergivet och det finns en risk att barnets trygghetskänsla rubbas i grunden.¹⁸ I Röda Korsets rapport återges flera exempel där barn uttryckt att de känner sig övergivna av den förälder som de hålls åtskilda från, eller att de tror att föräldern inte längre finns eftersom de inte setts på flera år. Eftersom barn och vuxna inte uppfattar tid på samma sätt har den tid då ett barn och dess föräldrar tvingas vara åtskilda en ännu allvarligare effekt på barnet än på de vuxna.¹⁹ Barn och föräldrar ska inte behöva leva åtskilda. Barnkonventionen stadgar att ansökningar om familjeåterförening från ett barn eller en förälder ska behandlas på ett positivt, humant och snabbt sätt (artikel 10). Av detta skäl var det centralt för Miljöpartiet att rätten till familjeåterförening för alternativt skyddsbehövande återinfördes.

Röda Korset konstaterar också att de bostads- och försörjningskrav som har införts för familjeåterförening många gånger är omöjliga att uppfylla och att de drabbar kvinnor i högre utsträckning än män.²⁰ Dels tar det generellt sett längre tid för nyanlända kvinnor i Sverige att komma i arbete. Om kvinnan är gravid eller nyligen har fått barn kan det vara en ytterligare försvårande omständighet. Dels är det ofta kvinnor och barn som blir kvar i hemlandet i väntan på att få en säker väg att ta sig till Europa, vilket innebär att de lever kvar i en mycket utsatt situation. Både försörjningskrav och bostadskrav blir svårare att uppfylla ju fler barn som tillhör familjen. Det skapar orättvisa eftersom större familjer i praktiken har svårare att återförenas än mindre familjer.²¹ Det förekommer att föräldrar tvingas välja vilka av sina barn de har råd att förenas med.

¹⁶ Ibid, s. 28.

¹⁷ Ibid, s. 7.

¹⁸ Barnombudsmannen, Barnombudsmannen informerar, Barnets bästa i rättsprocessen, BO 2003:01.

¹⁹ Barnrättskommitténs allmänna kommentar nr 14, p. 93 (2013).

²⁰ Röda Korset, Humanitära konsekvenser av den tillfälliga utlänningslagen, (2018), s. 5.

²¹ Ibid, s. 45.

2.4 Svårt sjuka nekas vård för att de inte har permanenta uppehållstillstånd

De tillfälliga uppehållstillstånden har lett till att personer nekats vård på grund av att sjukvården bedömt att vården måste vara livslång för att ge avsedd effekt.²² Röda Korset lyfter i sin rapport ett exempel på en pojke som beviljats uppehållstillstånd på grund av ömmande omständigheter eftersom en utvisning ansågs strida mot svenska konventionsåtaganden. Sjukvården meddelade dock att pojken inte kan bli uppsatt på transplantationslistan för den transplantation han är i behov av eftersom han bara har ett tillfälligt uppehållstillstånd.²³ Ett liknande fall har också uppmärksammats i media, där en hjärtsjuk 29-årig man från Libanon beviljats uppehållstillstånd eftersom Migrationsdomstolen bedömde att han var för sjuk för att utvisas och att en utvisning hade brutit mot Europakonventionen. Mannen nekades dock transplantation eftersom uppehållstillståndet inte var permanent och avled senare på ett hospice i Malmö.²⁴

2.5 Barnfamiljer utlämnas till livsfarliga resvägar

Familjeåterförening är en av få säkra lagliga vägar som finns för personer att ta sig till Europa. När denna möjlighet begränsas leder det till att personer som vill ta sig till Sverige för att återförenas, vanligtvis kvinnor och barn, blir utlämnade till flykting-smugglare och livsfarliga resor. Resan i sig kan också leda till trauman som hade varit möjliga att undvika om reglerna för familjeåterförening inte varit begränsade. Det är helt fel väg att gå. Vi behöver fler lagliga och säkra vägar till Europa, inte färre.

3 Tillfälliga uppehållstillstånd försvårar nyanländas etablering

Ovissheten om framtiden och hur länge man kommer att få stanna, oron över familjemedlemmar som man inte kan återförenas med och en försämrad psykisk hälsa gör det svårt för många nyanlända med tillfälliga uppehållstillstånd att fokusera på studier och jobb. I Röda Korsets undersökning framkommer också att personer som beviljats tillfälliga uppehållstillstånd känner osäkerhet kring om det är värt att satsa på språk och högre studier när de inte vet om de kommer att få stanna här.²⁵

Reglerna i den tillfälliga lagen bidrar också till att kortsiktiga val premieras framför mer långsiktiga. Arbetsförmedlingen menar till exempel att den tillfälliga lagen ger incitament för nyanlända att ta lågkvalificerade arbeten snarare än att validera eller komplettera sin utbildning. Detta eftersom en anställning öppnar upp möjligheter till både permanent uppehållstillstånd och familjeåterförening. En konsekvens av detta är att matchningen på svensk arbetsmarknad försämras, då högutbildade nyanlända riskerar att tränga undan personer med lägre utbildning från de jobb som har lägre kvalifikationsgrad.²⁶

²² Ibid, s. 45.

²³ Ibid, s. 55.

²⁴ Sydsvenskan, Hjärtsjuka Ahmad dog på hospice, (2018), <https://www.sydsvenskan.se/2018-10-17/hjartsjuka-ahmad-dog-pa-hospice>.

²⁵ Röda Korset, Humanitära konsekvenser av den tillfälliga utlänningslagen, (2018), s. 29.

²⁶ Arbetsförmedlingen, Kunskapsöversikt: Nyanländas etablering på den svenska arbetsmarknaden,

Den restriktiva lagstiftningen motverkar alltså de stora satsningar som görs för att snabba på etableringen. Att de nyanlända som beviljas uppehållstillstånd får en bra start i Sverige och ges goda förutsättningar för en snabb etablering är avgörande för att dessa personer ska komma i arbete och bli självförsörjande och för att Sverige ska klara av att växa på ett bra sätt.

4 En mer medmännisklig flyktingpolitik

Vi tror att Sverige kan bättre än att hålla familjer splittrade och utvisa svårt sjuka och utsatta personer. Det är hög tid för Sverige att leva upp till att vara ett humant land. Nedan redogör vi för Miljöpartiets förslag för att skapa en mer medmännisklig migrationspolitik.

4.1 Rätt och möjlighet till familjeåterförening

Den tillfälliga lagen innebär att strikta regler om bostads- och försörjningskrav infördes för personer som ansöker om familjeåterförening senare än tre månader efter beviljat uppehållstillstånd. Försörjningskraven innebär att anknytningspersonen i Sverige måste kunna uppvisa att hen kan försörja både sig själv och sin familjemedlem samt att hen har en bostad som är tillräckligt stor för hela familjen. Försörjningskraven är i praktiken mycket svåra att uppfylla och innebär även en begränsning av rätten till familjeåterförening för flyktingar i de fall tidsfristen av olika skäl inte kan uppfyllas, till exempel när familjemedlemmar tappat kontakten under en period. Även migrationskommittén har föreslagit att försörjningskrav för anhörginvandring och krav på tillräckligt stor bostad ska vara gällande i Sveriges framtida migrationslagstiftning.

Miljöpartiet anser att alla som beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska ha rätt och möjlighet att återförenas med sin familj. Begränsningarna orsakar stort lidande för många familjer, försämrar nyanländas psykiska hälsa och etablering och innebär att möjligheten att ta sig till Europa på ett säkert och lagligt sätt stryps. Att fortsätta begränsa rätten till familjeåterförening riskerar dessutom att strida mot Sveriges åtaganden enligt internationella konventioner.

4.2 Möjlighet till permanenta uppehållstillstånd

Tillfälliga uppehållstillstånd skapar ökad psykisk ohälsa och försvårar möjligheterna att bearbeta och behandla trauman. Att det saknas möjlighet att utfärda permanenta uppehållstillstånd för de flesta skyddsbehövande har lett till att svårt sjuka nekats vård och till och med avlidit som en konsekvens av detta.

Tillfälliga uppehållstillstånd leder också till en sämre etableringsprocess eftersom ovissheten om hur länge man ska få stanna ofta gör det svårt för den nyanlände att fokusera på arbete och studier. Den som däremot vet att hen har rätt att stanna i Sverige satsar i högre grad på att komma in i samhället och rota sig. Miljöpartiet anser därför att uppehållstillstånd som utgångspunkt bör vara permanenta.

För Miljöpartiet är det självklart att barn som varit på flykt har rätt att få växa upp i trygghet och inte riskera att ryckas upp från sina hem efter att ha rotat sig i Sverige. Särskilt absurt blir det i de fall som rör barn som har beviljats uppehållstillstånd på humanitär grund, till exempel just för att Sverige blivit deras enda hemland. Med tillfälliga uppehållstillstånd riskerar samma barn utvisning efter artonårsdagen. Samma sak kommer att gälla för barn som kommit till Sverige genom familjeåterförening i tonåren och som hinner fylla 18 år innan de kan få ett permanent uppehållstillstånd, liksom för den största delen ensamkommande barn.

4.3 Kvinnor ska inte göras beroende av relationen till sina män

Den som kommer till Sverige genom familjeåterförening ska inte behöva vara beroende av att förhållandet till sin sambo, make eller maka består för att inte utvisas. Tidigare har regeln vid nyetablerade förhållanden varit att permanenta uppehållstillstånd för anknytning kunnat meddelas först efter två års tid. Tvåårsregeln har kritiserats eftersom den försvårar för en kvinna att lämna ett destruktivt förhållande och ökar risken att kvinnor stannar i äktenskap med kränkningar och våld. Migrationskommittén föreslår att denna regel skärps till minst tre år och förenas med hårda krav på språk, samhällskunskap, vandel och försörjning.

Miljöpartiet anser att den så kallade tvåårsregeln leder till att människor utan permanent uppehållstillstånd riskerar att låsas in i våldsamma och destruktiva förhållanden och ska avskaffas. För det fall att regeln kvarstår är det av yttersta vikt att det finns möjligheter till undantag ifall misshandel inom förhållandet uppdagas. Det ska självklart räcka med ett enstaka fall av misshandel för att undantaget ska vara tillämpligt.

Det förslag migrationskommittén kommit med om att det ska krävas att våldet är av en viss grad och skett upprepade gånger är oacceptabelt. Självklart ska människor utan permanent uppehållstillstånd ha samma rätt till ett liv utan våld som alla andra i Sverige. Ingen ska straffas för att de lämnar en relation vid första tecknet på våldsamhet från sin partner.

4.4 Ökade möjligheter till uppehållstillstånd för unga personer med stark anknytning till Sverige

De senaste årens exceptionellt långa handläggningstider i asylprocessen har inneburit dels att många asylsökande som kom till Sverige som barn har hunnit bli 18 år innan sitt beslut och därmed får sina asylskäl prövade som vuxna, dels att många utav dessa unga personer under handläggningstiden har hunnit skapa en stark anknytning till Sverige genom studier, fritidsaktiviteter och olika nätverk. Miljöpartiet kämpade hårt för att förhandla fram och driva igenom de tillfälliga regler som ger ensamkommande unga som drabbats av orimligt långa handläggningstider en ny möjlighet till uppehållstillstånd för gymnasiestudier istället för att avvisas från Sverige eller leva kvar här i ett skuggsamhälle i stor utsatthet. Lagen innebär att tusentals unga ensamkommande som har väntat länge på beslut och rotat sig i Sverige får möjlighet till uppehållstillstånd. Det finns dock också ungdomar som befinner sig i en liknande situation, men som inte uppfyller lagens kriterier eftersom de sökte asyl i Sverige något senare eller väntade något kortare tid på beslut.

Miljöpartiet vill att unga personer med stark anknytning till Sverige ska ges ökade möjligheter till uppehållstillstånd. Det handlar ofta om välmotiverade ungdomar som har en starkare anknytning till Sverige än till något annat land. De går i skolan och har lärt sig svenska och blivit en del av nya familjer i Sverige. Detta måste beaktas i bedömningen av om de kan beviljas uppehållstillstånd på humanitär grund.

4.5 Ge barnkonventionen tydligare genomslag i svensk migrationslagstiftning

Miljöpartiet har drivit igenom att barnkonventionen har blivit svensk lag. Miljöpartiet vill att barnkonventionen ska få ett större genomslag i svensk migrationslagstiftning. Barn på flykt är extra utsatta och behöver få ett starkare skydd. Svensk migrationslagstiftning bör alltid ta sin utgångspunkt i vad som är barnets bästa. Vissa partiers målsättning om ett minskat antal asylsökande som söker sig till Sverige kan inte vara ett viktigare intresse än barns välbefinnande och trygghet.

Barnkonventionen kan få ett större genomslag i svensk migrationslagstiftning bland annat genom en vid utformning av en humanitär grund för uppehållstillstånd för barn, att barn ges permanenta uppehållstillstånd och att barn alltid har rätt att återförenas med sin familj. Barns asylskäl måste också utredas noggrant och av personer med särskild kompetens för detta.

4.6 Stärk skyddet för hbtq-personer

Fortfarande 2019 var homosexualitet brottsligt i 70 länder i världen. I tolv av dessa är sex mellan samkönade vuxna belagt med dödsstraff.²⁷ Förföljelse på grund av sexuell läggning är skäl för asyl enligt flyktingkonventionen, svensk lag och EU-regler. Det finns indikationer på brister i hanteringen av hbtq-personers asylansökningar som måste åtgärdas.

Det svenska regelverket får inte försvåra möjligheten till skydd för människor som flyr sitt land på grund av sexuell läggning. Det gäller till exempel regler för familjeåterförening, där särskild hänsyn bör tas till möjligheterna att leva tillsammans i hemlandet. Ingen ska heller utvisas till ett liv i garderoben.

Migrationskommittén har föreslagit en begränsning av vilka som ska kunna få möjlighet till familjeåterförening, under de år som en skyddsbehövande har tidsbegränsat uppehållstillstånd. Familjeåterförening ska enbart vara möjligt för den som kan visa att den har välgrundade utsikter att beviljas ett varaktigt uppehållstillstånd. Återförening för bland annat sambor får också bara ske om de ingått i samma hushåll och har haft ett varaktigt beroendeförhållande i hemlandet.

Denna reglering skulle omöjliggöra familjeåterförening för hbtq-personer som inte har kunnat leva i samma hushåll i hemlandet, på grund av att homosexualitet är kriminaliserat. För Miljöpartiet är det självklart att livskamrater ska få leva tillsammans även om deras kärlek var olaglig i hemlandet och att hbtq-personers rättigheter måste tas bättre tillvara i den svenska asylprocessen. Myndighetens utredningsansvar måste förtydligas så att personer i sökandens närhet, exempelvis partners eller medaktiva i hbtq-rättsföreningar, hörs som vittnen till stöd för utredningen när det finns tveksamheter om

²⁷ ILGA, Lagar om sexuell läggning i världen (2019).

den sexuella läggningen är gjord sannolik. Migrationsverkets kompetens för att hantera hbtq-personers asylansökningar måste stärkas så att processen blir mer rättssäker.

4.7 Fler lagliga vägar för människor på flykt

Idag finns mycket få möjligheter för flyktingar att ta sig till EU och Sverige på ett legalt och säkert sätt. Istället för att kunna söka asyl i sitt hemland eller i närområdet tvingas människor på flykt via osäkra rutter och hamnar i händerna på människosmugglare. Många flyktingar drunknar i medelhavet på vägen till Europa. Rädda Barnen publicerade nyligen en rapport om barn på flykt, som visar på att mer än 700 barn har mist sina liv på Medelhavet sedan 2015.

Miljöpartiet vill skapa fler lagliga och säkra vägar för människor på flykt att söka asyl. Detta kan göras genom ett utökat kvotflyktingsystem och regler om vidarebosättning, fler möjligheter att ta emot skyddsbehövande genom familjeåterförening, arbetskraftsinvandring, eller som studenter, och genom att verka för ett system med humanitära visum inom EU. Det är orimligt att människor ska behöva riskera sina liv för att kunna leva ett liv i säkerhet och frihet.

4.8 Ingen ska behöva leva i limbo

Många människor i vårt land lever idag i limbo där de inte kan utvisas men inte heller får uppehållstillstånd i Sverige. Skälet är dagens regler om verkställighetshinder. Verkställighetshinder är skäl till att ett utvisningsbeslut inte kan genomföras. Det kan bero på allvarlig sjukdom, att hemlandet inte tar emot personen eller att det har framkommit nya skäl för uppehållstillstånd såsom ett försämrat säkerhetsläge eller att personen ifråga är ett barn som saknar ordnat mottagande i hemlandet. Alltför många människor hamnar i en situation där de inte kan utvisas men inte heller påbörja ett nytt liv i Sverige.

För att undvika att människor lever årtal i limbo, med osäkerhet och avviseringsbeslut som inte går att verkställa vill Miljöpartiet att dessa människor ska få utökade möjligheter att få permanent uppehållstillstånd. Miljöpartiet anser också att frågan om förekomsten av verkställighetshinder bör vara föremål för en omfattande prövning redan vid första asylansökan. En möjlighet att beakta verkställighetshinder redan i första beslutet och kunna besluta om permanent uppehållstillstånd leder till mer human hantering, minskad byråkrati och ökad effektivitet. Det föreslås även i den statliga utredning som presenterades 2017.²⁸

Annika Hirvonen Falk (MP)

Janine Alm Ericson (MP)

Anna Sibinska (MP)

Camilla Hansén (MP)

Leila Ali-Elmi (MP)

²⁸ SOU 2017:84 s. 20.

Mats Berglund (MP)

Pernilla Stålhammar (MP)

Johanna Öfverbeck (MP)